

Arbetsolyckor med dödlig utgång

En jämförelse av antalet dödsolyckor i arbete under åren 2011 - 2020

Inledning

Varje år sker arbetsplatsolyckor med dödlig utgång i det svenska arbetslivet. Flera av dessa olyckor med dödlig utgång skulle kunna ha förhindrats om rätt information, säkerhetsåtgärder och kunskap funnits. I samband med olyckan har det funnits avvikelser från det normala och från hur man vanligen agerar och säkerhetsåtgärder har saknats eller varit bristfälliga. Kunskap om arbetsmiljö är därmed viktigt för att minska antalet olyckor, såväl arbetsolyckor som arbetsolyckor med dödlig utgång.

Arbetsmiljöverket arbetar för att ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av jobbet. Med utgångspunkt i regeringens arbetsmiljöstrategi finns en särskild satsning med en nollvision mot dödliga händelser i arbetet. Med satsningen vill Arbetsmiljöverket utveckla samverkan med arbetsmarknadens parter och branschorganisationer inom de värst drabbade områdena. Tillsammans ska vi identifiera behov och åtgärder för att ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av jobbet. Läs mer på <https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/inspektioner-utredningar-och-kontroller/inspektion/aktuella-inspektioner/nollvision-2021/>

Antalet arbetsolyckor med dödlig utgång minskade 2020

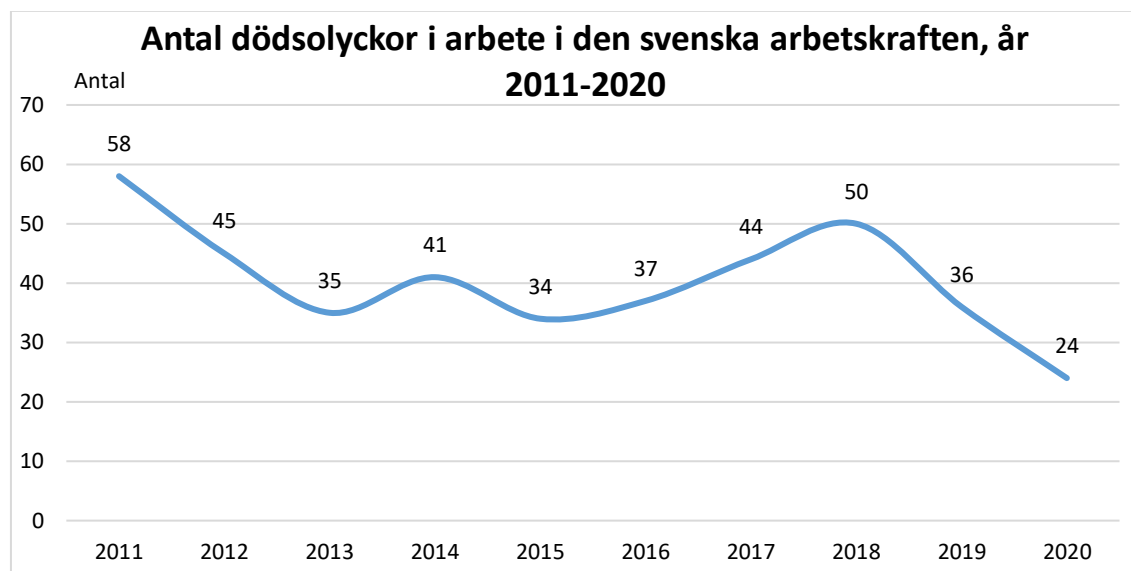
Under 2020 inträffade 24 arbetsolyckor med dödlig utgång i den svenska arbetskraften. Det är en minskning med tolv personer, eller 33 procent jämfört med föregående år. Utöver dessa dödsolyckor inträffade ytterligare fem arbetsolyckor med dödlig utgång i Sverige där den drabbade inte ingår i den svenska arbetskraften. Därmed ingår de inte i den officiella arbetsskadestatistiken. Det kan exempelvis handla om personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, elever på praktik, intagna för vård i kriminalvårdsanstalt m.fl.¹ eller personer som är anställda i utländska företag. För personer anställda i utländska företag har Sverige ingen information om företag, bransch eller yrke. Dessa personer ingår istället i arbetsskadestatistiken i det land där de är försäkrade. Men dödsolyckan utreds normalt av Arbetsmiljöverket eftersom den inträffat i Sverige.

Diagrammet nedan visar antalet arbetsolyckor med dödlig utgång under perioden 2011-2020. Antalet dödsolyckor på den svenska arbetsmarknaden har haft en långsiktigt nedåtgående trend under den senaste tioårsperioden. De senaste två åren har antalet arbetsolyckor med dödlig utgång i den svenska arbetskraften minskat med 26 personer (52 procent). Antalet dödsolyckor i arbetet kan variera betydligt mer per år än förändringen i antal sysselsatta eller arbetad tid. Det finns en variation i antalet inträffade arbetsolyckor under ett år som beror på slumpmässiga händelser.

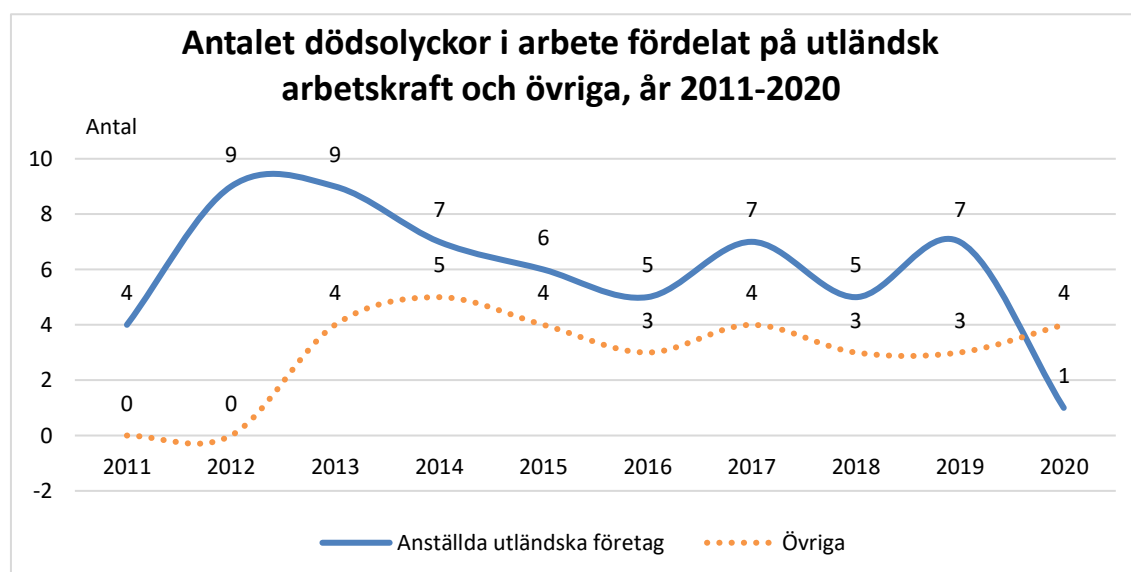
En förklaring till det minskade antalet 2020 jämfört med 2019 torde vara den pågående pandemin som bröt ut under första kvartalet 2020. Den minskade aktiviteten i ekonomin, höga varseltal, korttidspermitteringar samt färre arbetsresor kan förklara minskningen av

¹ I diagrammet nedan finns dessa med i kategorin övrigt.

antalet dödsolyckor i arbetet. Även att antalet dödsolyckor bland utländsk arbetskraft beror på kraftiga restriktioner både i Sverige och EU om resor.

Källa: Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA)

Källa: Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA)

Fler män än kvinnor förolyckades i arbetslivet

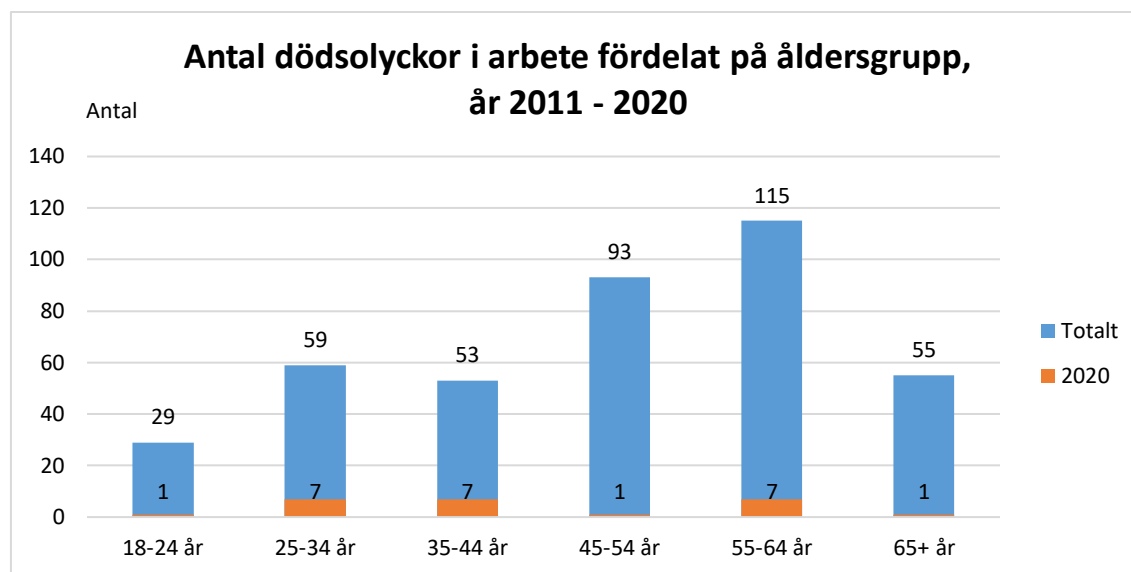
Av de 24 dödsolyckor i arbete som inträffade i den svenska arbetskraften under 2020 var 23 män och en kvinna. Under den senaste tioårsperioden har nio av tio som förolyckats i arbetet varit män. Männen är därmed klart överrepresenterade bland arbetsolyckor med dödlig utgång. Att män är överrepresenterade i statistiken torde bero på att flest dödsolyckor med dödlig utgång sker i mansdominerande branscher där majoriteten av de sysselsatta är män.

Dödsolyckor i arbetet vanligast i åldersgruppen 55-64 år

Antalet dödsolyckor i arbetet är som högst inom åldersgruppen 55-64 år (115 stycken) den senaste tioårsperioden. Under samma period var det lägst antal dödsolyckor i arbete bland unga, 18-24 år (29 stycken). Att antalet i åldersklassen 18-24 år är lägre till antalet kan bero på att arbetskraftsdeltagandet är lägre i åldersgruppen jämfört mot de i åldersgruppen 55-64 år.

I åldersgrupperna 25-34 år, 35-44 år och 55-64 år var antalet arbetsolyckor med dödlig utgång 7 stycken inom respektive åldersgrupp under 2020. Jämfört med 2019 har dödsolyckor i arbete ökat i åldersgrupperna 25-34 år och 35-44 år med en respektive två personer. För åldersgruppen 54-64 år har antalet minskat med tre personer jämfört med 2019.

Källa: Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA)

Anställningsform

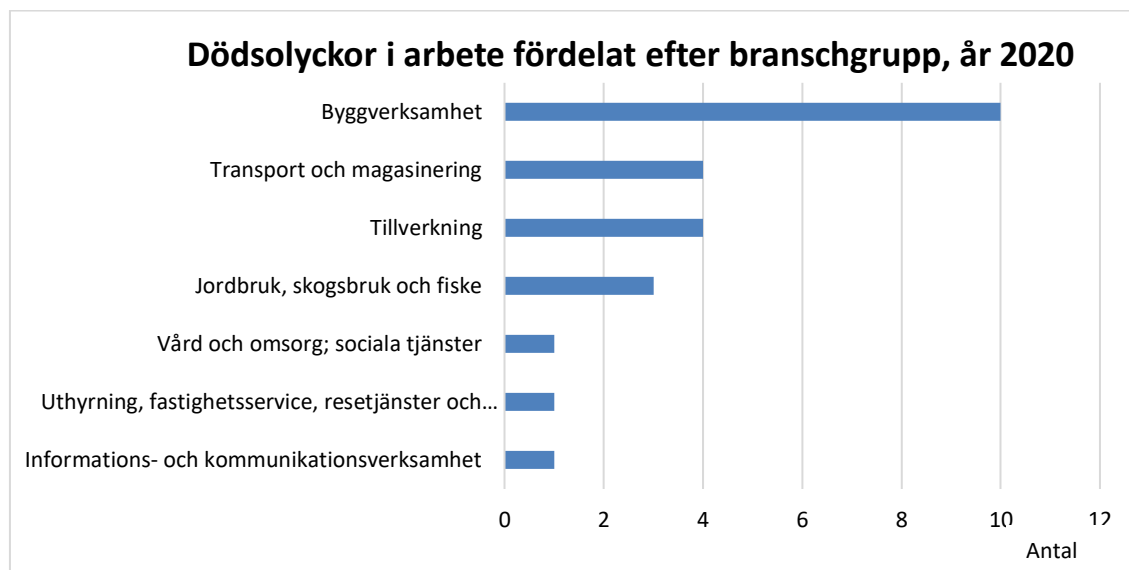
Drygt sju av tio dödsolyckor i arbete skedde bland fast anställda/tillsvidare anställda 2020. Sett över en tioårsperiod är andelen arbetsolyckor med dödlig utgång störst, 70 procent, för fast anställda/tillsvidare anställda.

Antalet dödsfall i arbete bland egenföretagare uppgick 2020 till tre stycken. Under den senaste tioårsperioden har antalet legat på 13 stycken eller färre. I en jämförelse med antalet sysselsatta finns egenföretagare en högre frekvens för arbetsolyckor med dödlig utgång i arbete än för arbetstagare. Det beror framför allt på att många av de sysselsatta inom den skadedrabbade branschgruppen jordbruk, skogsbruk och fiske är egenföretagare.²

Flest dödsolyckor 2020 inom byggverksamhet

Under 2020 inträffade flest dödsolyckor i arbete inom branschgruppen byggverksamhet följt av transport och magasinering samt tillverkning. Antalet inom byggverksamhet är oförändrat jämfört med 2019. Dock har antalet dödsolyckor i arbete inom transport och magasinering minskat med 50 procent jämfört med föregående år. Inom tillverkning är antalet dödsolyckor i arbete oförändrat jämfört med 2019.

² Arbetsskador 2020, Arbetsmiljöstatistik rapport 2021:01, Arbetsmiljöverket

Källa: Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA)

Utvecklingen av antalet inträffade arbetsolyckor med dödlig utgång beror till stor del på utvecklingen inom fyra branschgrupper. Förutom byggverksamhet, transport och magasinering och tillverkning som nämnts i stycket ovan är det även jordbruk, skogsbruk och fiske. Dessa fyra branschgrupper står för sju av tio dödsolyckor i arbete under den senaste tioårsperioden. Under det senaste året är det endast inom jordbruk, skogsbruk och fiske som antalet arbetsolyckor med dödlig utgång ökat. I övriga tre dominerande branschgrupper har antalet varit oförändrat eller minskat det senaste året.

Antal dödsolyckor i arbete 2011-2020 fördelat efter branschgrupp, arbetstagare och egenföretagare.

Bransch	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Totalt
Byggverksamhet	10	7	5	11	6	9	7	12	10	10	87
Jordbruk, skogsbruk och fiske	13	6	4	10	6	6	12	10	1	3	71
Tillverkning	11	7	8	3	4	2	6	3	4	4	52
Transport	7	8	5	9	7	10	8	13	8	4	79
Övriga ³	17	17	13	8	11	10	11	12	13	3	115

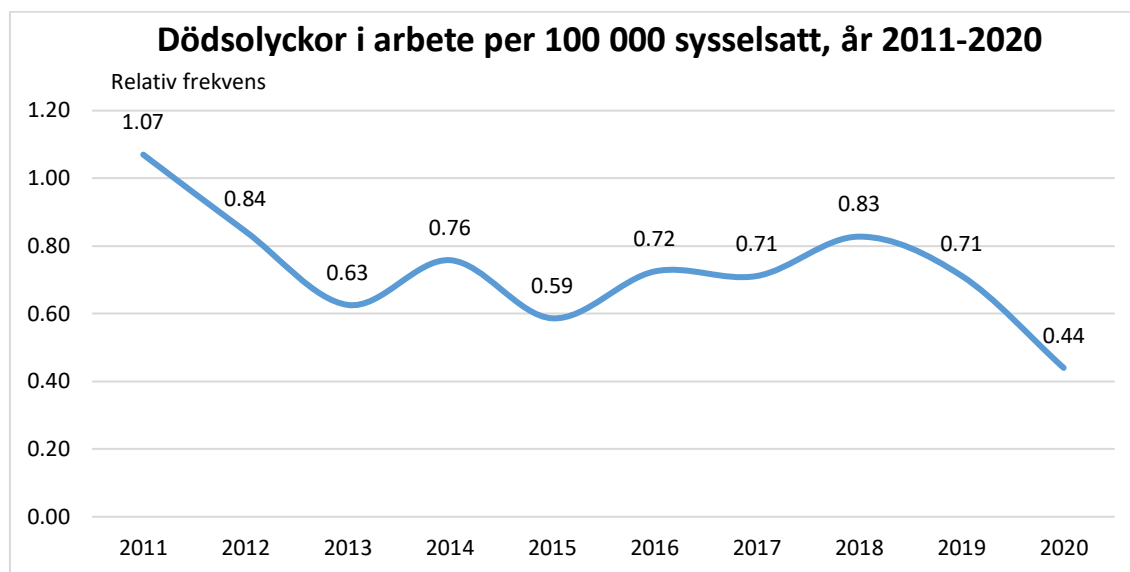
Källa: Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA)

Relativa frekvensen

För att få en bättre bild av riskerna i olika branscher kan dödsolyckorna sättas i relation till antalet sysselsatta i en bransch. Detta görs i Arbetsmiljöverkets officiella statistik. I diagrammet nedan visas den relativa frekvensen per 100 000 sysselsatta för samtliga arbetsolyckor med dödlig utgång mellan åren 2011 – 2020.⁴

³ I gruppen Övriga ingår resterande branschgrupper på tvåsiffernivå enligt SNI07, SCB

⁴ Antalet arbetsolyckor med dödlig utgång i förhållande till antalet förvärvsarbetande (RAMS) i den svenska arbetskraften.

Källa: Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA), Statistiska centralbyrån (RAMS)

Dödsolyckor i arbete med transportmedel dominerar

Den avvikelse⁵ (händelse) som var vanligast för dödsolyckor i arbete under 2020 var olyckor med transportmedel. Det kan exempelvis handla om trafikolyckor så som påkörningar utanför fordonet, kollisioner och klämning under flak. Antalet dödsolyckor i arbete med transportmedel har minskat kraftigt 2020 jämfört med föregående år. En trolig förklaring till minskningen är att fler arbetar hemifrån och att vägtrafiken minskat på grund av pandemin. Under 2020 var antalet sex stycken jämfört med 17 stycken 2019, vilket är en minskning med 65 procent. Dödsolyckor i arbete, kopplat till transportmedel, fördelat per branschgrupp var vanligast inom byggverksamhet följt av transport och magasinering, tre respektive två under 2020.

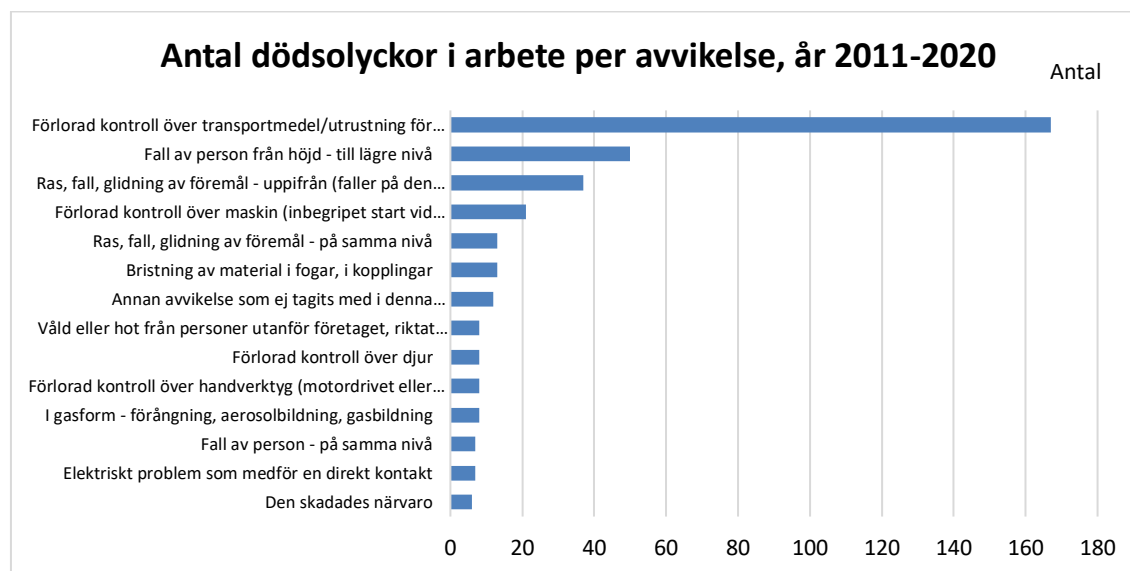
Den senaste tioårsperioden har drygt fyra av tio dödsolyckor i arbete orsakats av förlorad kontroll över transportmedel/utrustning. Detta är även den vanligaste avvikelser inom branschgrupperna byggverksamhet (29 procent), transport och magasinering (63 procent), tillverkning (23 procent) samt jordbruk, skogsbruk och fiske (31 procent).

Avvikelse: Förlorad kontroll över transportmedel/transportutrustning, period 2011-2020		
	Antal	Andel (%)
Jordbruk, skogsbruk och fiske	22	31
Byggverksamhet	25	29
Transport och magasinering	50	63
Tillverkning	12	23

Källa: Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA)

⁵ Det som avviker från det normala händelseförloppet och därmed orsakat en arbetsolycka.

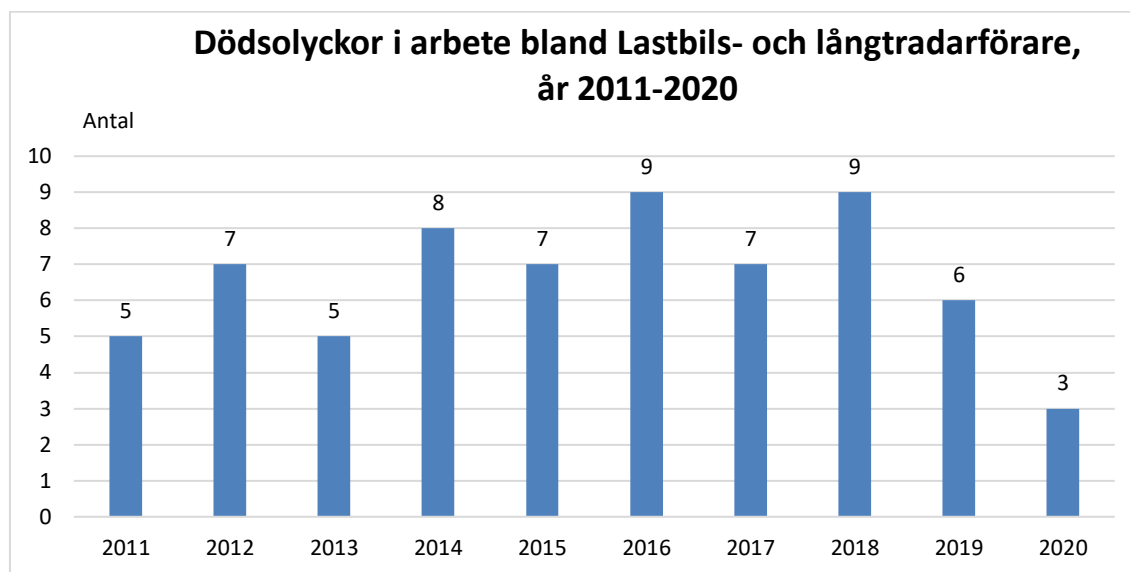
Som nämnts i stycket ovan var den vanligaste avvikelser under perioden 2011-2020 förlorad kontroll över transportmedel/utrustning för förflyttning av material, med drygt 40 procent. Näst vanligaste avvikelser under samma tidsperiod var fall av person från höjd - till lägre nivå med drygt 12 procent, eller 50 personer. Nedan följer en tabell över antalet dödsolyckor i arbete per avvikelse under perioden 2011-2020.

Källa: Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA)

Lastbilschaufförer fortsatt en utsatt grupp

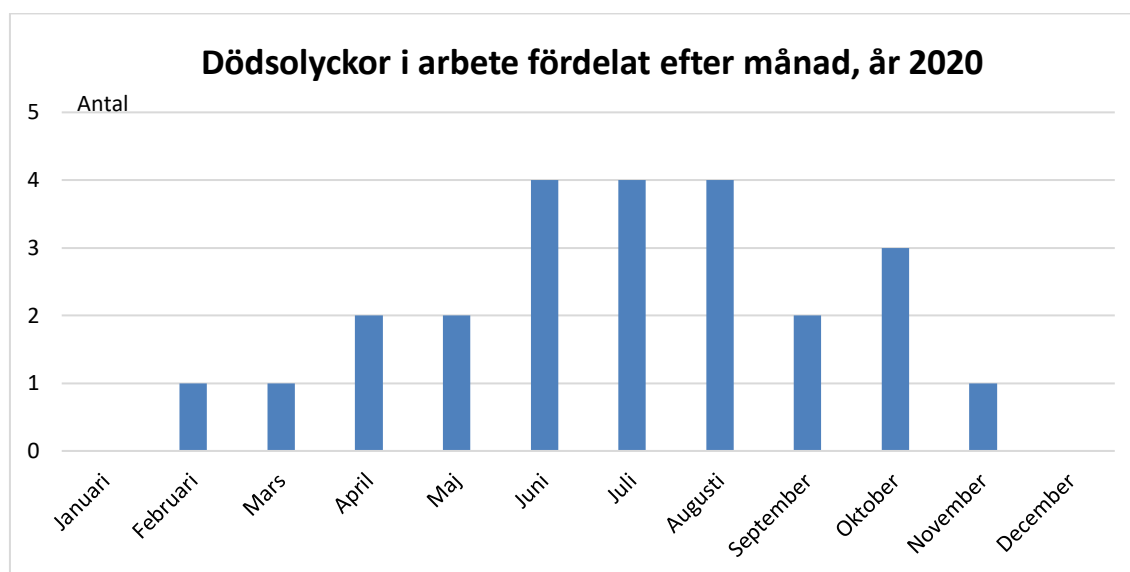
Lastbilschaufförer är det yrke som över tid varit mest utsatt för dödsolyckor i arbete om vi ser till den senaste tioårsperioden. Sedan 2018 har det dock skett en gradvis minskning av antalet dödsolyckor bland lastbilschaufförer. Under 2020 var det tre lastbilschaufförer som dog i arbetet, vilket kan jämföras med nio stycken 2018. Att antalet dödsolyckor bland lastbilsförare är få under 2020 kan till stor del förklaras av pandemin. Antalet bilar i trafiken har minskat till följd av att allt fler arbetar hemifrån. Sett till en längre tidsperiod, 2011-2020, dominerar lastbilschaufförer bland antalet dödsolyckor i arbetet (66 stycken). Totalt under perioden 2011-2020 inträffade 404 stycken dödsolyckor i arbete. Det innebär att 16 procent av dödsolyckorna drabbade lastbilschaufförer.

Källa: Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA)

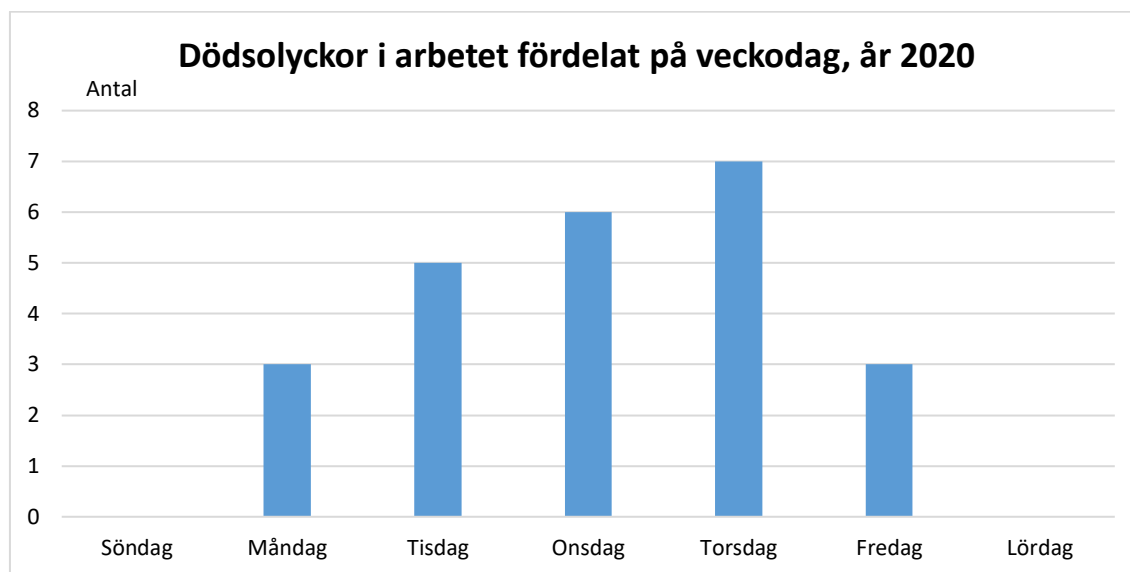
Flest dödsolyckor i arbete sker på torsdagar och under sommaren

Flest dödsolyckor i arbete 2020 inträffade under sommarmånaderna juni, juli och augusti. Dessa månader har tidigare år varit de med lägst antal.

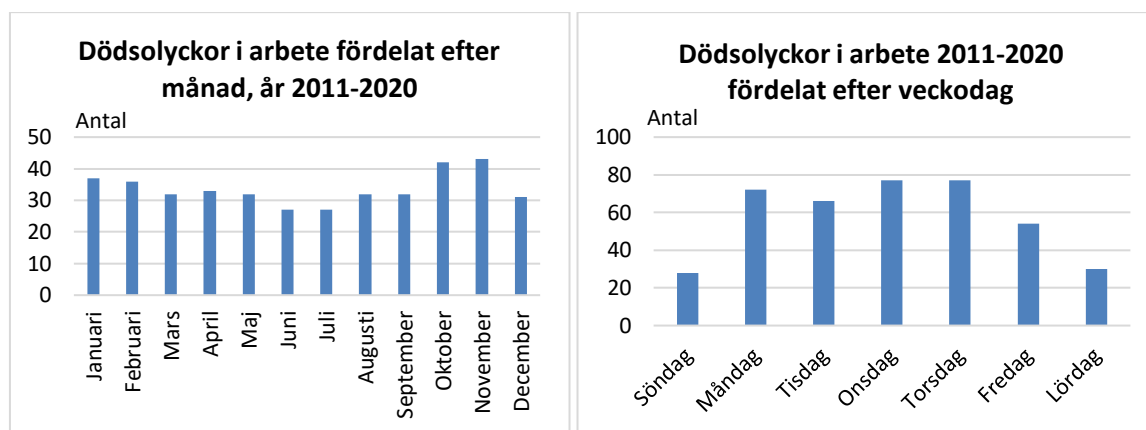

Källa: Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA)

Under 2020 inträffade flest dödsolyckor i arbete i slutet av arbetsveckan nämligen på torsdagar. I diagrammet nedan redovisas antalet dödsolyckor i arbete per veckodag. Över den senaste tioårsperioden är det onsdagar och torsdagar, 77 dödsolyckor vardera, som är de vanligaste veckodagarna då dödsolyckor i arbete inträffar.

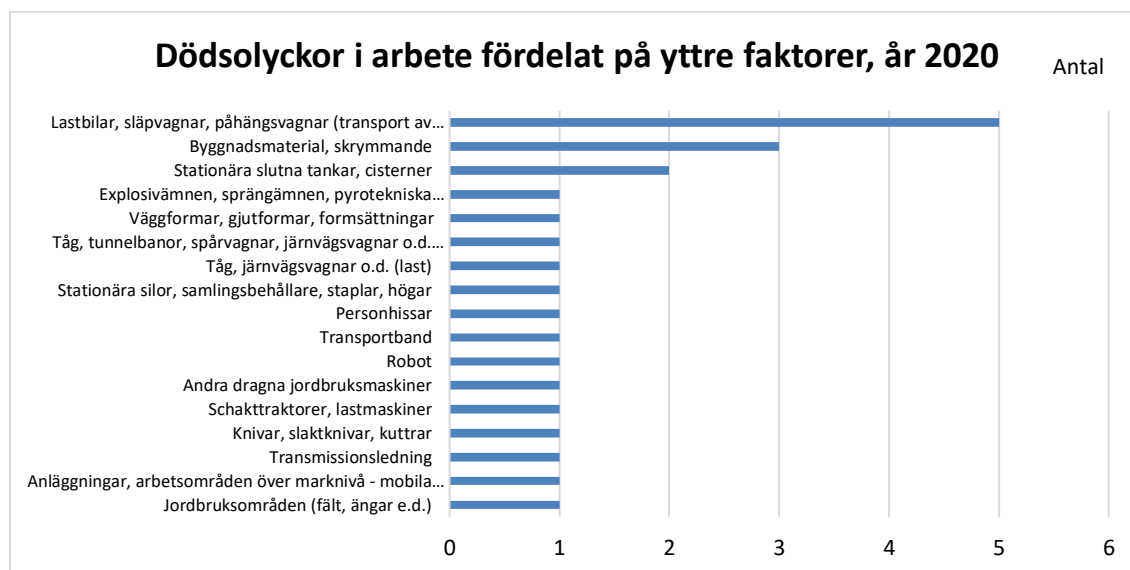
Källa: Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA)

Källa: Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA)

Yttre faktor

Med yttre faktor menas de saker i form av maskiner, verktyg och andra föremål eller personer som kan kopplas till avvikelser vid en arbetsolycka. Under 2020 var den vanligaste, till antalet, yttre faktorn lastbilar, släpvagnar, påhängsvagnar (transport av laster), 5 stycken.

Källa: Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA)

Över en tioårsperiod är det lastbilar, släpvagnar, påhängsvagnar (transport av laster) som är den vanligaste yttre faktorn, vilket illustreras i diagrammet nedan. Värt att notera är att antalet dödsolyckor i arbete med yttre faktor bilar är noll för 2020, vilket är den näst vanligaste yttre faktorn över den senaste tioårsperioden. Detta kan bland annat bero på rådande pandemi som innebär färre personer i trafiken då allt fler jobbar hemma.

Källa: Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA)

De yttre faktorerna skiljer sig åt mellan de fyra vanligaste branschgrupperna, både över den senaste tioårsperioden samt 2020. För branschgruppen byggverksamhet var den vanligaste yttre faktorn 2020 byggmaterial, skrymmande samt Lastbilar, släpvagnar, påhängsvagnar (transport av laster), två till antalet för respektive faktor. Sett över den senaste tioårsperioden var den vanligaste yttre faktorn Tak, terrasser, glastak, takstolar (11 stycken).

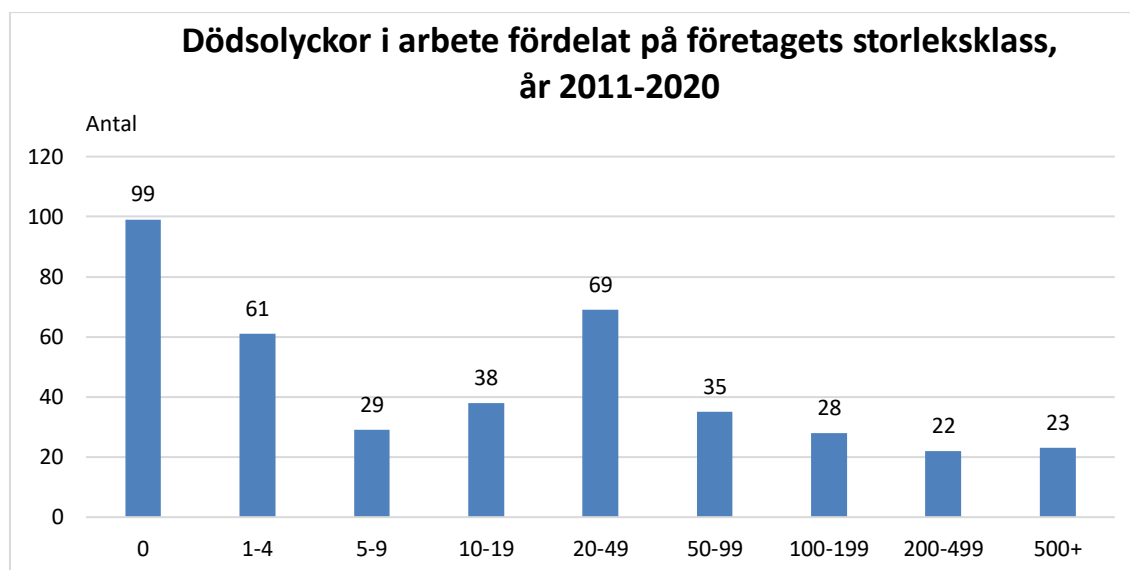
För transport och magasinering var den vanligaste yttre faktorn under 2020 Lastbilar, släpvagnar, påhängsvagnar (transport av laster). Under året var det 75 procent av

arbetsolyckorna med dödlig utgång som berodde på denna yttre faktor. Sett över en tioårsperiod är denna faktor klart störst, 43 procent.

För branschgruppen Tillverkning var den vanligaste yttre faktorn år 2020 Stationära slutna tankar, cisterner (2 stycken). Sett över en tioårsperiod var de vanligaste yttre faktorerna bilar (3 stycken), lastbilar⁶ (3 stycken), tankar, behållare ej gas (3 stycken), robot (3 stycken) samt stolpar, pyloner, gångbroar, mezzaniner, master (3 stycken). För branschgruppen jordbruk, skogsbruk och fiske var den vanligaste yttre faktorn över den senaste tioårsperioden jordbrukstraktor (8 stycken) följt av motorsågar (6 stycken).

Vanligast med arbetsolyckor med dödlig utgång i företag med få anställda

Under 2020 inträffade 24 arbetsolyckor med dödlig utgång i den svenska arbetskraften. Flest antal (5 stycken) dödsolyckor i arbete inträffade på arbetsställen med storleksklassen 20-49 anställda. Sett över en tioårsperiod står denna storleksklass på företaget för cirka 17 procent, eller 69 stycken, av samtliga arbetsolyckor med dödlig utgång. Vanligast är dödsolyckor i arbete för företag med 0 anställda, enmansföretag, under perioden 2011-2020. Den senaste tioårsperiod har antalet minskad kraftig bland dessa företag, vilket kan ses i diagrammet nedan. Fortsatt är de störst vad gäller antalet dödsolyckor i arbete den senaste tioårsperioden. Närmare en fjärdedel av alla dödsolyckor i arbete (99 stycken) har inträffat bland dessa företag. Även företag med 1-4 anställda är vanligt förekommande bland dödsolyckor i arbete den senaste tioårsperioden.

Källa: Arbetsmiljöverkets informationssystem om arbetsskador (ISA)

Aktuell information om dödsolyckor i arbetet finns på www.av.se

De inträffade arbetsolyckorna med dödligutgång finns att följa månadsvis per år på Arbetsmiljöverkets hemsida på följande länk.

<https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/arbetsmiljostatistik-officiell-arbetsskadestatistik/statistik-om-dodsolyckor-i-arbetet/>

⁶ lastbilar, släpvagnar, påhängsvagnar